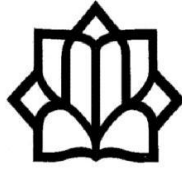

سورة التوبة

دانشگاه کاشان
دانشکده علوم انسانی
گروه علوم تربیتی

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد
در رشته علوم تربیتی گرایش برنامه‌ریزی درسی

عنوان:

« بررسی برنامه‌درسی تجربه‌شده‌ی دانشگاهی از لحاظ هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی و
رابطه‌ی آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاشان در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ »

استاد راهنما:

دکتر علی یزدخواستی

استاد مشاور:

دکتر محمد گنجی

توسط:

سمیه بیدبرک نیا

اسفند ۹۳

تقدیم به پدر و مادر عزیزم

خدای را بسی شاکرم که از روی کرم پدر و مادری فداکار نصیبم ساخته تا در سایه
درخت پر بار وجودشان بیایم و از ریشه آنها شاخ و برگ گیرم و از سایه وجودشان
در راه کسب علم و دانش تلاش نمایم.

تقدیم به خواهرم:

که وجودش، شادی، بخش و صفایش، مایه آرامش من است.

تقدیم به برادرانم:

که همواره در طول تحصیل متحمل زحمتم بودند و تکیه گاه من در مواجهه با مشکلات، و وجودشان مایه
دلگرمی من می باشند.

سپاس و قدردانی:

سپاس خدای را که سخنوران، دستوران او بمانند و شمارندگان، شمردن نعمت های او ندانند و کوشندگان، حق او را کزاردن نتوانند. و سلام و دود بر محمد و خاندان پاک او، طاهران معصوم، هم آنان که وجودمان ولدار و جودشان است؛ و نفرین پیوسته بر دشمنان ایشان تا روز رستاخیز.

بدون شک جایگاه و منزلت معلم، اجل از آن است که در مقام قدردانی از زحمات بی شائبه ی او، با زبان قاصد و دست ناتوان، چیزی بنگاریم. اما از آنجایی که تجلیل از معلم، سپاس از انسانی است که هدف و غایت آفرینش را تأمین می کند و سلامت امانت های را که به دستش سپرده اند، تضمین؛ بر حسب وظیفه و از باب "من لم یسکر المنعم من المخلوقین لم یسکر الله عزّ وجلّ": "از استبد با کمالات و شایسته ام؛ جناب آقای دکتر علی یزدخواستی که در کمال سه صدر، با حسن خلق و فروتنی، از پیچ گلگی در این عرصه بر من دریغ نمودند و زحمت راهنمایی این رساله را بر عهده گرفتند؛ و از استاد صبور و فریخته، جناب آقای دکتر محمد کعبی، که زحمت مشاوره این رساله را در حالی متقبل شدند که بدون مساعدت ایشان، این پژوهش به نتیجه مطلوب نمی رسید؛ و از استاد فرزانه؛ جناب آقای دکتر فریدر صدیقی ارفعی که زحمت داوری این رساله را متقبل شدند؛ کمال شکر و قدردانی را دارم. باشد که این خردترین، نجشی از زحمات آنان را سپاس گوید.

در پایان به حق است که از دوستان ارجمند و بزرگوارم، سرکار خانم؛ آمنة اسلامی در مقطع کارشناسی و آریتا جوکار، زهره زین العابدینی، زهرا رسولی، باجر قاسمی کورتی، زهرا پوردکان، مریم نورمحمدی، مینا کریمیان در مقطع کارشناسی ارشد و تمام عزیزان دیگری که به انحاء مختلف در انجام این پژوهش یاریم نمودند؛ مراتب شکر و قدردانی را داشته باشم.

چکیده

پژوهش حاضر، با هدف بررسی برنامه‌درسی تجربه‌شده‌ی دانشگاهی از نظر هوش‌فرهنگی و سرمایه-اجتماعی و رابطه‌ی آن با عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه کاشان انجام شده است. نوع تحقیق از نظر روش، پیمایشی در علوم اجتماعی و از لحاظ هدف، کاربردی است. جامعه‌ی آماری پژوهش، شامل کلیه‌ی دانشجویان مقطع کارشناسی و کارشناسی‌ارشد دانشکده‌های علوم انسانی، ادبیات و زبان‌های خارجه، علوم پایه، فنی - مهندسی و معماری و هنر دانشگاه کاشان در سال تحصیلی ۹۳-۹۲ به تعداد ۵۳۷۰ نفر بود که از میان آنها تعداد ۳۶۰ نفر با استفاده از روش نمونه‌گیری سهمیه‌ای به عنوان نمونه انتخاب گردید. به منظور گردآوری اطلاعات از پرسشنامه‌ی استاندارد هوش فرهنگی با ضریب پایایی ۰/۸۴ و پرسشنامه‌ی محقق ساخته‌ی سرمایه-اجتماعی با ضریب پایایی ۰/۸۸ و از تفاضل معدل ترم اول و ترم گذشته‌ی دانشجویان به عنوان شاخص عملکرد تحصیلی استفاده شده است. روایی پرسشنامه‌ها به صورت محتوایی و سازه مورد تأیید صاحب‌نظران قرار گرفت. داده‌های آماری در دو سطح توصیفی و استنباطی با استفاده از نرم افزار SPSS ورژن ۲۲ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. نتایج پژوهش، حاکی از آن است که میزان هوش فرهنگی، سرمایه‌اجتماعی و عملکرد-تحصیلی دانشجویان بالاتر از حد متوسط است و بین هوش فرهنگی با عملکرد تحصیلی رابطه‌ی مستقیم و معنادار وجود ندارد، ولی بین هوش فرهنگی با سرمایه‌اجتماعی رابطه‌ی مستقیم، مثبت و معنی دار وجود دارد. بدین معنا که با افزایش هوش فرهنگی سرمایه‌اجتماعی دانشجویان افزایش پیدا می‌کند. از سوی دیگر بین سرمایه‌اجتماعی با عملکرد تحصیلی رابطه‌ی مستقیم، مثبت و معنادار وجود دارد. بدین معنا که، با افزایش سرمایه‌اجتماعی، عملکرد تحصیلی دانشجویان افزایش می‌یابد. بر این اساس، هوش فرهنگی به صورت غیر-مستقیم و از طریق سرمایه‌اجتماعی به ویژه بعد مشارکت بر افزایش عملکرد تحصیلی دانشجویان مؤثر بوده است. بر اساس ضرایب رگرسیون چند متغیره، متغیرهای هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی در مجموع ۱۰ درصد از واریانس عملکرد تحصیلی دانشجویان را تبیین می‌کنند. همچنین نتایج نشان داد، هوش فرهنگی و سرمایه‌اجتماعی دانشجویان از لحاظ جنسیت، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، وضعیت سکونت و عملکرد تحصیلی دانشجویان نیز از لحاظ جنسیت، وضعیت تأهل و وضعیت سکونت یکسان بوده است ولی از لحاظ مقطع تحصیلی، عملکرد تحصیلی دانشجویان کارشناسی‌ارشد بیشتر از دانشجویان کارشناسی بوده است. همچنین نتایج نشان داد که بین هوش فرهنگی، سرمایه‌اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشکده‌های مختلف تفاوت معنی‌دار وجود دارد. بدین معنا که، میانگین هوش فرهنگی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشکده‌ی معماری و هنر و میانگین سرمایه‌اجتماعی دانشجویان دانشکده‌ی ادبیات و زبان‌های خارجه از همه بالاتر و میانگین هوش-فرهنگی و سرمایه‌اجتماعی دانشجویان دانشکده‌ی فنی-مهندسی و میانگین عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشکده‌ی علوم پایه از همه پایین‌تر بوده است.

کلمات کلیدی: برنامه‌درسی تجربه‌شده، هوش فرهنگی، سرمایه‌اجتماعی، عملکرد تحصیلی، دانشجویان، دانشگاه کاشان.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول : طرح پژوهش.....
۲	مقدمه.....
۳	۱- بیان مسأله
۹	۲- اهمیت و ضرورت پژوهش.....
۱۱	۳- اهداف پژوهش.....
۱۳	۴- فرضیه های پژوهش.....
۱۳	۵- تعاریف نظری
۱۵	۶- تعاریف عملیاتی.....
۱۹	فصل دوم: پیشینه ی پژوهش.....
۲۰	مقدمه.....
۲۱	مبانی نظری پژوهش.....
۲۱	بخش اول: تبیین مفهوم برنامه درسی و سطوح آن.....
۲۱	۱-۲- تعریف برنامه درسی
۲۴	۲-۲- برنامه درسی در آموزش عالی.....
۲۵	۲-۳- سطوح برنامه درسی.....
۲۶	۲-۳-۱- تاریخچه برنامه درسی تجربه شده
۲۷	۲-۳-۲- تعریف برنامه درسی تجربه شده.....
۲۸	بخش دوم : هوش فرهنگی.....
۲۸	۲-۴- تعریف هوش.....
۲۹	۲-۵- تئوریهای مرتبط با هوش.....
۳۰	۲-۵-۱- تئوری هوش سه وجهی استرنبرگ.....
۳۰	۲-۵-۲- تئوری هوش های چندگانه.....
۳۱	۲-۵-۳- تئوری هوش هیجانی.....
۳۲	۲-۵-۴- تئوری هوش اجتماعی.....
۳۳	۲-۵-۵- تئوری هوش فرهنگی.....

۳۸مدل چهار عاملی هوش فرهنگی ۱-۵-۵-۲
۳۹هوش فرهنگی فراشناختی ۱-۱-۵-۵-۲
۴۰هوش فرهنگی شناختی ۲-۱-۵-۵-۲
۴۱هوش فرهنگی انگیزشی ۳-۱-۵-۵-۲
۴۲هوش فرهنگی رفتاری ۴-۱-۵-۵-۲
۴۳چرخه ی چهار مرحله ای هوش فرهنگی ۲-۵-۵-۲
۴۴هوش فرهنگی رویکردی از درون به بیرون ۳-۵-۵-۲
۴۵قابلیت آموزش هوش فرهنگی ۴-۵-۵-۲
۴۵الگوهای تقویت هوش فرهنگی ۵-۵-۵-۲
۴۶الگوی مراحل شش گانه ارلی و موساکوفسکی ۱-۵-۵-۵-۲
۴۷الگوی حلقه های سه گانه ی باووک و همکاران ۲-۵-۵-۵-۲
۴۸الگوی قواعد مشارکت توماس و اینکسون ۳-۵-۵-۵-۲
۵۰تبیین مفاهیم مرتبط با هوش فرهنگی ۶-۵-۵-۲
۵۰فرهنگ ۱-۶-۵-۵-۲
۵۱اقسام فرهنگ ۱-۱-۶-۵-۵-۲
۵۲خرده فرهنگ ۲-۶-۵-۵-۲
۵۲تنوع فرهنگی ۳-۶-۵-۵-۲
۵۴قوم گرایی و نسبیت فرهنگی ۴-۶-۵-۵-۲
۵۴تعلیم و تربیت و برنامه ی درسی چند فرهنگی در آموزش عالی ۵-۶-۵-۵-۲
۵۷بخش سوم: سرمایه اجتماعی ۶-۲
۵۷تعریف سرمایه ۶-۲
۵۸انواع سرمایه ۱-۶-۲
۵۹تاریخچه مطالعات سرمایه اجتماعی ۷-۲
۵۹سرمایه اجتماعی ۸-۲
۶۲مولفه های سرمایه اجتماعی ۱-۸-۲
۶۲اعتماد ۱-۱-۸-۲
۶۵مشارکت ۲-۱-۸-۲
۶۷روابط شبکه ای (شبکه های اجتماعی) ۳-۱-۸-۲

۶۷ ۲-۸-۲- منابع سرمایه اجتماعی
۶۸ ۳-۸-۲- مزایای سرمایه اجتماعی
۶۸ ۴-۸-۲- تعاریف سرمایه اجتماعی
۶۹ ۵-۸-۲- سرمایه اجتماعی و نظام آموزش عالی
۷۲ بخش چهارم: عملکرد تحصیلی (پیشرفت تحصیلی)
۷۲ ۹-۲- عملکرد تحصیلی
۷۴ بخش پنجم: تبیین رابطه ی هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان
۷۴ ۱۰-۲- رابطه هوش فرهنگی با عملکرد تحصیلی دانشجویان
۷۴ ۱۱-۲- رابطه ی سرمایه اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان
۷۷ ۱۲-۲- رابطه هوش فرهنگی با سرمایه اجتماعی دانشجویان
۷۸ مبانی تجربی پژوهش
۷۸ بخش ششم: سوابق پژوهش
۷۸ ۱۳-۲- پژوهش انجام یافته در داخل کشور
۹۵ ۱۴-۲- پژوهش های انجام یافته در خارج از کشور
۱۱۱ فصل سوم: روش پژوهش
۱۱۲ مقدمه
۱۱۳ ۱-۳- روش پژوهش
۱۱۳ ۲-۳- جامعه ی آماری
۱۱۵ ۳-۳- تعیین حجم نمونه
۱۱۵ ۴-۳- روش نمونه گیری
۱۱۷ ۵-۳- ابزار اندازه گیری
۱۱۷ ۱-۵-۳- پرسشنامه های هوش فرهنگی
۱۱۹ ۲-۵-۳- پرسشنامه ی سرمایه اجتماعی
۱۲۰ ۶-۳- روایی پرسشنامه
۱۲۰ ۷-۳- پایایی پرسشنامه ها
۱۲۱ ۸-۳- روش جمع ی آوری اطلاعات
۱۲۲ ۹-۳- شیوه تجزیه و تحلیل داده ها

۱۲۴	فصل چهارم: تجزیه و تحلیل داده ها.....
۱۲۵	مقدمه.....
۱۲۶	۱-۴- بخش اول: توصیف مشخصات فردی نمونه آماری.....
۱۲۶	۱-۱-۴- جنیست.....
۱۲۷	۲-۱-۴- مقطع تحصیلی.....
۱۲۸	۳-۱-۴- دانشکده.....
۱۲۹	۴-۱-۴- وضعیت تأهل.....
۱۳۰	۵-۱-۴- وضعیت سکونت.....
۱۳۱	۲-۴- بخش دوم: تحلیل توصیفی پرسشنامه.....
۱۳۱	۱-۲-۴- تحلیل توصیفی گویه های پرسشنامه هوش فرهنگی.....
۱۳۹	۲-۲-۴- تحلیل توصیفی گویه های پرسشنامه سرمایه اجتماعی.....
۱۴۸	۳-۴- بخش سوم: تحلیل استنباطی پرسشنامه.....
۱۴۸	۱-۳-۴- تحلیل متغیرها بر حسب ویژگی های جمعیت شناختی.....
۱۴۹	۱-۱-۳-۴- بررسی تفاوت هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب ویژگی های جمعیت شناختی (جنسیت، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، وضعیت سکونت، دانشکده).....
۱۵۵	۲-۱-۳-۴- بررسی تفاوت سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب ویژگی های جمعیت شناختی (جنسیت، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، وضعیت سکونت، دانشکده).....
۱۶۱	۳-۱-۳-۴- بررسی تفاوت عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب ویژگی های جمعیت شناختی (جنسیت، وضعیت تأهل، مقطع تحصیلی، وضعیت سکونت، دانشکده).....
۱۶۷	۲-۳-۴- آزمون فرضیات.....
۱۶۷	۱-۲-۳-۴- میزان هوش فرهنگی دانشجویان بالاتر از حد متوسط است.....
۱۶۸	۲-۲-۳-۴- میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان بالاتر از حد متوسط است.....
۱۶۸	۳-۲-۳-۴- میزان عملکرد تحصیلی دانشجویان بالاتر از حد متوسط است.....
۱۶۹	۴-۲-۳-۴- هرچه هوش فرهنگی دانشجویان افزایش یابد، عملکرد تحصیلی آنان.....

.....	مطلوب تر است
۱۶۹	۴-۳-۲-۵- هرچه هوش فرهنگی دانشجویان افزایش یابد، سرمایه اجتماعی آنان
.....	مطلوب تر است
۱۷۰	۴-۳-۲-۶- هرچه سرمایه اجتماعی دانشجویان افزایش یابد، عملکرد تحصیلی آنان
.....	نیز مطلوب تر است
۱۷۰	۴-۳-۳- آزمون چند متغیره (رگرسیون و مدل).....
۱۷۱	۴-۳-۱- بررسی میزان پیش بینی سرمایه اجتماعی بر اساس هوش فرهنگی.....
۱۷۲	۴-۳-۲- بررسی میزان پیش بینی عملکرد تحصیلی بر اساس هوش فرهنگی و
.....	سرمایه اجتماعی
۱۷۴	۴-۳-۲- مدل.....
۱۷۵	فصل پنجم : خلاصه، بحث و نتیجه گیری.....
۱۷۶مقدمه
۱۷۷	۵-۱- خلاصه ، بحث و نتیجه گیری.....
۱۸۴	۵-۲- پیشنهادها.....
۱۸۴	۵-۲-۱- پیشنهادی کاربردی.....
۱۸۵	۵-۲-۲- پیشنهادها برای پژوهش های آینده.....
۱۸۶	۵-۳- محدودیتها.....
۱۸۷فهرست منابع
۲۰۶پیوستها
۲۰۷پیوست ۱
۲۱۰پیوست ۲

فهرست جدولها

صفحه	عنوان
۱۰۵	جدول ۱-۲: خلاصه‌ی فصل دوم.....
۱۱۴	جدول ۱-۳: توزیع فراوانی جامعه‌ی آماری به تفکیک جنسیت.....
۱۱۴	جدول ۲-۳: توزیع فراوانی جامعه‌ی آماری به تفکیک مقطع تحصیلی.....
۱۱۴	جدول ۳-۳: توزیع فراوانی جامعه‌ی آماری به تفکیک دانشکده.....
۱۱۶	جدول ۴-۳: توزیع فراوانی جامعه و حجم نمونه دانشجویان به تفکیک جنسیت.....
۱۱۶	جدول ۵-۳: توزیع فراوانی جامعه و حجم نمونه دانشجویان به تفکیک مقطع تحصیلی.....
۱۱۷	جدول ۶-۳: توزیع فراوانی جامعه و حجم نمونه دانشجویان به تفکیک دانشکده.....
۱۱۸	جدول ۷-۳: درجه‌بندی و نحوه ارزش‌گذاری گویه‌های پرسشنامه‌ی هوش- فرهنگی.....
۱۱۸	جدول ۸-۳: توزیع سؤالات پرسشنامه‌ی هوش فرهنگی.....
۱۱۹	جدول ۹-۳: درجه بندی و نحوه ارزش‌گذاری گویه‌های پرسشنامه‌ی سرمایه اجتماعی.....
۱۱۹	جدول ۱۰-۳: توزیع سؤالات پرسشنامه‌ی سرمایه اجتماعی.....
۱۲۱	جدول ۱۱-۳: برآورد پایایی مؤلفه‌های هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی.....
۱۲۶	جدول ۱-۴: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب جنسیت.....
۱۲۷	جدول ۲-۴: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب مقطع تحصیلی.....
۱۲۸	جدول ۳-۴: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب دانشکده.....
۱۲۹	جدول ۴-۴: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب وضعیت تأهل.....
۱۳۰	جدول ۵-۴: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب وضعیت سکونت.....
۱۳۱	جدول ۶-۴: تحلیل توصیفی پرسشنامه‌ی هوش فرهنگی (مؤلفه‌ی فراشناخت).....
۱۳۲	جدول ۷-۴: نتایج آمار توصیفی هوش فرهنگی بعد فراشناختی دانشجویان.....
۱۳۳	جدول ۸-۴: تحلیل توصیفی پرسشنامه هوش فرهنگی (مؤلفه‌ی شناخت).....
۱۳۴	جدول ۹-۴: نتایج آمار توصیفی هوش فرهنگی بعد شناختی دانشجویان.....
۱۳۵	جدول ۱۰-۴: تحلیل توصیفی پرسشنامه‌ی هوش فرهنگی (مؤلفه‌ی انگیزشی).....
۱۳۶	جدول ۱۱-۴: نتایج آمار توصیفی هوش فرهنگی بعد انگیزشی دانشجویان.....
۱۳۷	جدول ۱۲-۴: تحلیل توصیفی پرسشنامه هوش فرهنگی (مؤلفه‌ی رفتاری).....
۱۳۸	جدول ۱۳-۴: نتایج آمار توصیفی هوش فرهنگی بعد رفتاری دانشجویان.....
۱۳۹	جدول ۱۴-۴: تحلیل توصیفی پرسشنامه سرمایه اجتماعی (مؤلفه‌ی اعتماد).....

- جدول ۴-۱۵: نتایج آمار توصیفی سرمایه اجتماعی بعد اعتماد دانشجویان..... ۱۴۱
- جدول ۴-۱۶: تحلیل توصیفی پرسشنامه سرمایه اجتماعی مؤلفه‌ی هنجار(مشارکت)..... ۱۴۲
- جدول ۴-۱۷: نتایج آمار توصیفی سرمایه اجتماعی بعد هنجار (مشارکت) دانشجویان..... ۱۴۴
- جدول ۴-۱۸: تحلیل توصیفی پرسشنامه سرمایه اجتماعی (مؤلفه‌ی روابط شبکه ای)..... ۱۴۵
- جدول ۴-۱۹: نتایج آمار توصیفی سرمایه اجتماعی بعد روابط شبکه‌ای دانشجویان..... ۱۴۷
- جدول ۴-۲۰: آزمون نرمال بودن داده‌ها..... ۱۴۸
- جدول ۴-۲۱: تحلیل توصیفی میزان هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب جنسیت..... ۱۴۹
- جدول ۴-۲۲: آزمون t مقایسه‌ی هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب جنسیت..... ۱۴۹
- جدول ۴-۲۳: تحلیل توصیفی میزان هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب مقطع تحصیلی..... ۱۵۰
- جدول ۴-۲۴: آزمون t مقایسه‌ی هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب مقطع تحصیلی..... ۱۵۰
- جدول ۴-۲۵: تحلیل توصیفی میزان هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب وضعیت تأهل..... ۱۵۱
- جدول ۴-۲۶: آزمون t مقایسه‌ی هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب وضعیت تأهل..... ۱۵۱
- جدول ۴-۲۷: تحلیل توصیفی میزان هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب وضعیت سکونت..... ۱۵۲
- جدول ۴-۲۸: آزمون t مقایسه‌ی هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب وضعیت سکونت..... ۱۵۲
- جدول ۴-۲۹: تحلیل توصیفی میزان هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب دانشکده..... ۱۵۳
- جدول ۴-۳۰: نتایج تحلیل واریانس مؤلفه‌های هوش فرهنگی دانشجویان بر حسب دانشکده..... ۱۵۳
- جدول ۴-۳۱: آزمون تعقیبی Tukey در مورد تفاوت میانگین گروه‌ها در سطح ۰/۰۵..... ۱۵۴
- جدول ۴-۳۲: تحلیل توصیفی میزان سرمایه اجتماعی بر حسب جنسیت..... ۱۵۵
- جدول ۴-۳۳: آزمون t مقایسه‌ی سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب جنسیت..... ۱۵۵

- جدول ۴-۳۴: تحلیل توصیفی میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب مقطع تحصیلی ۱۵۶
- جدول ۴-۳۵: آزمون t مقایسه‌ی سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب مقطع تحصیلی ۱۵۶
- جدول ۴-۳۶: تحلیل توصیفی میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب وضعیت تأهل ۱۵۷
- جدول ۴-۳۷: آزمون t مقایسه‌ی سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب وضعیت تأهل ۱۵۷
- جدول ۴-۳۸: تحلیل توصیفی میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب وضعیت سکونت ۱۵۸
- جدول ۴-۳۹: آزمون t مقایسه‌ی سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب وضعیت سکونت ۱۵۸
- جدول ۴-۴۰: تحلیل توصیفی میزان سرمایه اجتماعی دانشجویان بر حسب دانشکده ۱۵۹
- جدول ۴-۴۱: نتایج تحلیل واریانس میزان سرمایه اجتماعی در دانشجویان بر حسب دانشکده ۱۵۹
- جدول ۴-۴۲: آزمون تعقیبی Tukey در مورد تفاوت میانگین گروه‌ها در سطح ۰/۰۵ ۱۶۰
- جدول ۴-۴۳: تحلیل توصیفی میزان عملکرد تحصیلی بر حسب جنسیت ۱۶۱
- جدول ۴-۴۴: آزمون t مقایسه‌ی عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب جنسیت ۱۶۱
- جدول ۴-۴۵: تحلیل توصیفی میزان عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب مقطع تحصیلی ۱۶۲
- جدول ۴-۴۶: آزمون t مقایسه‌ی عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب مقطع تحصیلی ۱۶۲
- جدول ۴-۴۷: تحلیل توصیفی میزان عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب وضعیت تأهل ۱۶۳
- جدول ۴-۴۸: آزمون t مقایسه‌ی عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب وضعیت تأهل .. ۱۶۳
- جدول ۴-۴۹: تحلیل توصیفی میزان عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب وضعیت سکونت ۱۶۴
- جدول ۴-۵۰: آزمون t مقایسه‌ی عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب وضعیت سکونت ۱۶۴
- جدول ۴-۵۱: تحلیل توصیفی میزان عملکرد تحصیلی دانشجویان بر حسب دانشکده ۱۶۵
- جدول ۴-۵۲: نتایج تحلیل واریانس میزان عملکرد تحصیلی در دانشجویان بر حسب دانشکده ۱۶۵

- جدول ۴-۵۳: آزمون تعقیبی Tukey در مورد تفاوت میانگین گروه‌ها در سطح ۰/۰۵ ۱۶۶
- جدول ۴-۵۴: نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مقایسه‌ی میانگین ابعاد هوش فرهنگی دانشجویان ۱۶۷
- جدول ۴-۵۵: نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مقایسه میانگین ابعاد سرمایه اجتماعی دانشجویان ۱۶۸
- جدول ۴-۵۶: نتایج آزمون t تک نمونه‌ای مقایسه میانگین عملکرد تحصیلی ۱۶۸
- جدول ۴-۵۷: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین هوش فرهنگی با عملکرد تحصیلی ۱۶۹
- جدول ۴-۵۸: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین هوش فرهنگی با سرمایه اجتماعی ۱۶۹
- جدول ۴-۵۹: نتایج آزمون ضریب همبستگی پیرسون بین هوش فرهنگی با سرمایه اجتماعی ۱۷۰
- جدول ۴-۶۰: بررسی پیش‌بینی سرمایه اجتماعی بر اساس هوش فرهنگی ۱۷۱
- جدول ۴-۶۱: نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس در بررسی معنی‌داری ضرایب همبستگی ۱۷۱
- جدول ۴-۶۲: ضرایب رگرسیونی استاندارد و غیر استاندارد متغیر پیش بین ۱۷۲
- جدول ۴-۶۳: بررسی پیش‌بینی عملکرد تحصیلی بر اساس هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی ۱۷۲
- جدول ۴-۶۴: نتایج حاصل از آزمون تحلیل واریانس در بررسی معنی‌داری ضرایب همبستگی ۱۷۳
- جدول ۴-۶۵: ضرایب رگرسیونی استاندارد و غیر استاندارد متغیرهای پیش بین ۱۷۳

فهرست نمودارها

صفحه	عنوان
۱۲۶	نمودار ۴-۱: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب جنسیت.....
۱۲۷	نمودار ۴-۲: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب مقطع تحصیلی.....
۱۲۸	نمودار ۴-۳: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب دانشکده.....
۱۲۹	نمودار ۴-۴: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب وضعیت تأهل.....
۱۳۰	نمودار ۴-۵: توزیع فراوانی گروه نمونه بر حسب وضعیت سکونت.....
۱۳۲	نمودار ۴-۶: توزیع فراوانی مؤلفه‌ی فراشناخت در نمودار هیستوگرام.....
۱۳۴	نمودار ۴-۷: توزیع فراوانی مؤلفه‌ی شناخت در نمودار هیستوگرام.....
۱۳۶	نمودار ۴-۸: توزیع فراوانی مؤلفه‌ی انگیزشی در نمودار هیستوگرام.....
۱۳۸	نمودار ۴-۹: توزیع فراوانی مؤلفه‌ی رفتاری در نمودار هیستوگرام.....
۱۴۱	نمودار ۴-۱۰: توزیع فراوانی مؤلفه‌ی اعتماد در نمودار هیستوگرام.....
۱۴۴	نمودار ۴-۱۱: توزیع فراوانی مؤلفه‌ی مشارکت در نمودار هیستوگرام.....
۱۴۷	نمودار ۴-۱۲: توزیع فراوانی مؤلفه‌ی روابط شبکه‌ای در نمودار هیستوگرام.....

فهرست شکله‌ها

صفحه	عنوان
۳۹	شکل ۱-۲: مدل چهار عاملی هوش فرهنگی (ون داین و انگ، ۲۰۰۸).....
۴۴	شکل ۲-۲: چرخه‌ی هوش فرهنگی ون داین و انگ (۲۰۰۸).....
۴۸	شکل ۳-۲: الگوی آموزش فرهنگی حلقه‌های سه‌گانه‌ی باووک و همکاران، ۲۰۰۸: ۸).

فصل اول

طرح پژوهش

مقدمه

دوران تحصیل، یکی از مهمترین ابعاد زندگی اشخاص است که بر سایر ابعاد زندگی تأثیر فراوان دارد. در تمام دوره‌ها، آموزش دانش‌آموزان و دانشجویان به منظور تغییر رفتار، افکار، نگرش‌ها و مهارت‌های آنان صورت می‌گیرد و سرانجام به صورت پیشرفت و عملکرد تحصیلی^۱ سنجیده می‌شود. مطالعه‌ی عوامل مؤثر بر پیشرفت یا عملکرد تحصیلی نسبتاً پیچیده است، زیرا این مفهوم، ابعاد گسترده‌ای دارد. "عوامل مختلفی بر عملکرد تحصیلی افراد تأثیر می‌گذارد که متخصصان تعلیم و تربیت آن‌ها را به چهار دسته شامل عوامل فردی^۲، عوامل آموزشی^۳، عوامل خانوادگی^۴ و عوامل اجتماعی^۵ تقسیم کرده‌اند" (زهراکار، ۱۳۸۶: ۸۹). در عصر حاضر، مقتضی است که نظام ارزشیابی آموزش عالی کشور، متخصصان برنامه‌ریزی درسی، مشاوران دانشگاهی، مسئولین آموزشی، و اساتید دانشگاه‌ها با توجه به روند ادامه‌ی تحصیل و اهمیت پیشرفت تحصیلی دانشجویان در مؤسسات آموزش عالی، دید همه‌جانبه و گسترده‌ای نسبت به موضوع پیشرفت تحصیلی و امر آموزش و یادگیری داشته باشند. اما آنچه که تا کنون در رابطه با عملکرد تحصیلی دانشجویان در سیستم نظام ارزشیابی برنامه‌های درسی مؤسسات آموزش عالی بیشتر مورد توجه قرار گرفته است، بحث هوش از منظر شناختی^۶ بوده و کمتر به جنبه‌های دیگر هوش من جمله هوش فرهنگی^۷ و کمتر به انواع سرمایه‌ها من جمله سرمایه اجتماعی^۸ در دانشجویان پرداخته شده است. با توجه به این که در دانشگاه کاشان برخی دانشجویان با خرده‌فرهنگ‌های متنوع و سطوح متفاوت روابط اجتماعی از نقاط مختلف جغرافیایی در محیط‌های چندفرهنگی و اجتماعی در این دانشگاه مشغول به تحصیل هستند، متناسب با سطوح عدم آشنایی دانشجویان با این خرده فرهنگ‌ها و روابط اجتماعی و به نوعی تأثیرگذاری آن بر عملکرد تحصیلی‌شان، کاربرد و بالابردن سطح قابلیت هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی در دانشجویان با توجه به برنامه‌ی درسی تجربه شده^۹ در نظام برنامه‌ریزی درسی آموزش عالی با رعایت مقتضیات فرهنگی - اجتماعی مطرح می‌شود.

¹ Academic Performance

² Individual

³ School factors

⁴ Family factors

⁵ Social factors

⁶ Cognitive

⁷ Cultural Intelligence

⁸ Social Capital

⁹ Experiential Curriculum

۱-۱- بیان مسأله

"رشد و بالندگی^۱ هر جامعه‌ای مرهون نظام آموزشی آن جامعه است" (عسکری و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۰۸). بر این مبنا آموزش عالی^۲ نیز، در توسعه‌ی اجتماعی و منابع انسانی و تربیت افراد کاردان نقش عمده‌ای داشته و از این رو دانشگاه‌های کشور در فرایند توسعه‌ی نیروی انسانی، اهمیتی اساسی دارند. یکی از مشکلات شایع نظام‌های آموزشی بویژه آموزش عالی در بسیاری از کشورهای جهان، پدیده‌ی افت تحصیلی^۳ است که زیان‌های علمی، فرهنگی و اقتصادی زیادی متوجه دولت‌ها و خانواده‌ها می‌کند، تلاش برای شناسایی عوامل مهم در پیشرفت تحصیلی و ارائه‌ی راهبردها و انجام اقداماتی در جهت کاهش خسارات ناشی از افت تحصیلی، مستلزم تحقیقات بسیاری در این زمینه است (غفاری و خانی، ۱۳۹۲).

مطالعه‌ی عوامل مؤثر بر پیشرفت یا عملکرد تحصیلی نسبتاً پیچیده است، زیرا این مفهوم، ابعاد گسترده‌ای دارد. ابعاد افت تحصیلی دانشجویان که به هم وابسته هستند عبارتند از: فردی «هوش، حافظه، مشکلات جسمی و غیره»، خانواده «ناآرامی محیط، نظام ارزشی حاکم بر خانواده و غیره» آموزشگاهی «شیوه تدریس و نحوه نگرش استاد، عدم استفاده مناسب از وسایل کمک آموزشی، تعداد زیاد دانشجویان، شلوغی کلاس‌ها و غیره» جامعه «بیکاری تحصیل کرده‌ها» (نیاز آذری، ۱۳۸۸). از جمله عوامل فردی و اجتماعی که می‌توانند بر عملکرد تحصیلی دانشجویان اثرگذار باشند، میزان برخورداری دانشجویان از قابلیت هوش فرهنگی و سرمایه اجتماعی است.

با توجه به این که دانشگاه، محیطی فرهنگی محسوب می‌شود و در محیط فرهنگی، تنوع سلیقه و گرایش‌های سیاسی و اجتماعی وجود دارد (عراقیه و همکاران، ۱۳۸۸)، بسیاری از دانشجویان در موقعیت‌های میان‌فرهنگی^۴ به شیوه‌های مختلفی شکست می‌خورند؛ ۱. عدم آگاهی از خصوصیات و جهت‌گیری‌های فرهنگ خودی ۲. احساس ترس، خطر و ناراحتی در تعامل^۵ با افرادی که از فرهنگ متفاوتی برخوردار هستند ۳. عدم توانایی درک یا تشریح رفتار کسانی که از فرهنگ متفاوتی برخوردار هستند ۴. عدم امکان انتقال دانش یک فرهنگ به فرهنگ دیگر ۵. عدم درک تأثیر جهت‌گیری فرهنگی بر رفتار، بخش عمده‌ای از رفتار ما به

¹ Development

² Higher Education

³ Academic failure

⁴ Intercultural situations

⁵ Interactions

واسطه فرهنگ سازماندهی می‌شود که غالباً از این تأثیر ناآگاه هستند ۶. عدم توانایی سازگاری با کار و زندگی در فرهنگ دیگر، در تمامی این موارد تنش و اضطراب برای دانشجویان افزایش می‌یابد و نتیجه‌ی نهایی غالباً عملکرد معیوب و از دست دادن فرصت‌های خوب برای عملکرد بهتر است (ابزری و خانی، ۱۳۸۹). از جمله مشکلات دیگر دانشجویان، تفاهم با کسانی است که از محیط‌های جدید وارد شده‌اند و آشنایی فرهنگی با آنها ندارند (حبیبی، ۱۳۹۰). همچنین تأکید بیش از اندازه بر هوش ریاضی و منطقی دانشجویان که عمدتاً عامل پیشرفت تحصیلی و موفقیت آنها در آزمون‌های مختلف رقابتی است می‌تواند روند جامعه‌پذیری آنها را متناسب با دنیای کنونی دچار اختلال کرده و دانشجویانی را تربیت کند که به لحاظ حل مسائل ریاضی، توانمند و به لحاظ حل مسائل اجتماعی و فرهنگی با ضعف مواجه باشند (بزدخواستی و همکاران، ۱۳۹۰). از این لحاظ، دانشجویان برای بالابردن مهارت‌ها و به روز ماندن، نیاز به آموزش‌های دایمی دارند (آقایی، ۱۳۹۰). با توجه به روند رو به گسترش ادامه تحصیل در محیط‌های چندفرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها و این که برخی دانشجویان با خرده‌فرهنگ‌های متنوع از نقاط جغرافیایی مختلف در این گونه دانشگاه‌ها مشغول به تحصیل هستند، متناسب با سطوح عدم آشنایی دانشجویان با این خرده‌فرهنگ‌ها و به نوعی تأثیرگذاری آن بر عملکرد تحصیلی-شان، فاقد مهارت‌های لازم برای برخورد با این گونه مسائل هستند، در نتیجه برخورداری دانشجویان از هوش فرهنگی و سطوح متفاوت آن ولی در عین حال وابسته به هم، می‌تواند به عنوان یک نیاز و قابلیت در آنها مطرح می‌شود. براین اساس مقتضی است که دانشجویان چگونگی تعامل و سازش با افرادی را که از زمینه‌های فرهنگی متفاوت می‌آیند، به طور مؤثر یاد بگیرند.

هوش فرهنگی مهم‌ترین ابزاری است که می‌توان برای مواجهه‌ی مناسب با موقعیت‌های چند فرهنگی به کار گرفت. هوش فرهنگی کمک می‌کند با درک صحیح و سریع مؤلفه‌های فرهنگی مختلف، رفتاری متناسب با هر یک از آنها بروز دهیم (عباسعلی زاده و نائیجی، ۱۳۸۶). "هوش-فرهنگی، در واقع تعریف «هوش» در عرصه‌ی فرهنگ است" (عسکری وزیری، ۱۳۹۱: ۵۱). این مفهوم منعکس کننده‌ی توانمندی فرد برای عمل و مدیریت اثربخش در مجموعه‌های به لحاظ فرهنگی متنوع تعریف می‌شود که از سطوح متفاوت شناختی^۱، فراشناختی^۲، انگیزش^۳ و

¹ Cognitive

² Meta Cognitive

³ Motivational